УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФАКУЛТЕТ "ИКОНОМИКА НА ИНФРАСТРУКТУРАТА"
КАТЕДРА "ИКОНОМИКА НА ТРАНСПОРТА И ЕНЕРГЕТИКАТА"

УТВЪРЖДАВАМ,
ЗАМ. - РЕКТОР ПО НИД: /п/

(доц. д-р Мария Воденичарова)

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за конкурс за докторантура в УНСС
по научна специалност „Икономика и управление" (Транспорт)

ПЪРВА ЧАСТ

ПЪРВИ МОДУЛ

ТЕМА № 1

ИКОНОМИЧЕСКА СЪЩНОСТ И РОЛЯ НА ТРАНСПОРТА В ОБЩЕСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ

Същност на транспорта като сектор на националната икономика.
Особености на транспортния процес и на транспортната продукция.
Роля на транспорта в обществено-икономическото развитие на страната.
Обособяване на транспортния бизнес.

ТЕМА № 2

ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА И ТРАНСПОРНИ СИСТЕМИ

Същност на транспортната система.
Конкурентоспособност на отделните видове транспорт и мястото им на транспортния пазар при превоза на товари и пътници.
Транспортна политика – същност и значение. Основни насоки за развитие на транспортната система на България и на Европейската транспортна система.

ТЕМА № 3

УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАНСПОРТА

Същност, принципи и методи за управление на транспорта.
Функции на управлението в транспорта.
Производствена и управленска структура на транспортните предприятия.
Основи на оптимизацията на системата за управление на транспорта.
Автоматизирани системи за управление (АСУ) на транспортната дейност.

ТЕМА № 4

ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Същност и характерни особености в развитието на транспортната инфраструктура
Управление и предоставяне на услуги по достъп до транспортната инфраструктура
Принципи и методи на определяне на инфраструктурните такси в транспорта.

ТЕМА № 5

ИКОНОМИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТОВАРНИТЕ ПРЕВОЗИ

Специфики на организацията на товарните превози. Основни товари и товаропотоци във вътрешно и международно съобщение и тенденции в тяхното изменение.
Показатели, характеризиращи товарната превозна дейност.
Неравномерност на превозите по време и направления и възможности за тяхното намаляване.
Перспективно и оперативно планиране на товарните превози.
Организационни форми за осъществяване на товарните превози.
Сключване на договори за превоз на товари.

ТЕМА № 6

ИКОНОМИКА НА ПЪТНИЧЕСКИТЕ ПРЕВОЗИ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРАНСПОРТНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Роля и място на пътническите превози в общественото обслужване на населението.
Фактори, влияещи върху обема и структурата на пътническите превози.
Подвижност на населението и разпределение на пътническите превози.
Ефективност и организационни форми за осъществяване на пътническите превози.
Сключване на договори за пътнически превози.

ТЕМА № 7

ИКОНОМИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЕКСПЛОАТАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА ТРАНСПОРТА

Същност и особености на организацията на експлоатационната дейност в транспорта.
Технико-икономически показатели за работата и използването на подвижния състав в железопътния, автомобилния, водния и въздушния транспорт и влиянието им върху производителността на труда и себестойността на превозите.
Възможности и подходи за подобряване използването на подвижния състав в отделните видове транспорт.

ТЕМА № 8

ИКОНОМИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИ МЕТОДИ И МОДЕЛИ В ТРАНСПОРТА

Обща характеристика на икономико-математическите методи и модели в транспорта.
Транспортна задача на линейното програмиране.
Приложение на икономико-математическите методи и модели в различните видове транспорт. Възможности и модели.

ТЕМА № 9

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ В ТРАНСПОРТА

Икономическа рамка и административни процедури при управлението на проекти в транспорта.
Стратегии за възлагане, оценка и финансиране на проекти в транспорта.
Ефективност на инвестициите в транспорта и показатели за нейното определяне.
Методи за оценка на въздействието на инвестициите в транспорта.

ТЕМА № 10
УПРАВЛЕНИЕ НА ПЕРСОНАЛА В ТРАНСПОРТА

Характер и принципи на организацията на труда в транспорта.
Класификация, разпределение и планиране на персонала в транспорта.
Организация на заплащането на труда на работниците и служителите в транспорта.
Фактори и възможни подходи за повишаване производителността на труда в транспорта.

ТЕМА № 11

РАЗХОДИ И СЕБЕСТОЙНОСТ НА ПРЕВОЗИТЕ В ТРАНСПОРТА

Същност и класификация на разходите в транспорта.
Определяне и структура на себестойността на превозите в отделните видове транспорт.
Методи за определяне на себестойността и цената на превозите.
Подходи за повишаване на конкурентоспособността на транспортната фирма посредством намаляване на експлоатационните разходи.

ТЕМА № 12

ТРАНСПОРТЕН ПАЗАР

Същност и особености на транспортния пазар.
Сегментиране на пазара.
Конюнктура на транспортния пазар.
Фактори, влияещи върху конюнктурата на транспортния пазар.

ТЕМА № 13

ЦЕНИ И ЦЕНООБРАЗУВАНЕ В ТРАНСПОРТА

Същност и видове цени на транспортните услуги.
Принципи и подходи за ценообразуване в транспорта.
Международни и национални тарифи за превоз на товари и пътници в различните видове транспорт.
Ценова и търговска политика на транспортните оператори.
Ценова политика по отношение на транспортната инфраструктура.

ТЕМА № 14

ИКОНОМИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРАНСПОРТНО-СПЕДИТОРСКАТА ДЕЙНОСТ

Същност, основни етапи на развитие и съвременна организация на транспортно-спедиторската дейност.
Насоки за усъвършенстване на транспортно-спедиторското обслужване.
Комбинирани превози, логистични услуги и групажни пратки.
Икономическа ефективност на транспортно-спедиторската дейност при превоз на стоки по международен транспорт.

ТЕМА № 15

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРАНСПОРТНАТА ДЕЙНОСТ В ОТРАСЛИТЕ НА ИКОНОМИКАТА

Организация на транспортната дейност в промишлеността.
Организация на транспортната дейност в селското стопанство.
Организация на автомобилния транспорт в строителството.
Транспортно обслужване на търговията.
Организация на транспортната дейност в туризма.

ТЕМА № 16

ФИНАНСИ НА ТРАНСПОРТНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Финансиране и финансова система.
Източници на финансиране на транспортните предприятия.
Приходи в транспорта и тенденции в тяхното развитие.
Краткотрайни активи, оборотни средства и насоки за ускоряване на оборота.
Печалба и рентабилност в транспорта.
Насоки за повишаване на рентабилността на транспортните предприятия.

ТЕМА № 17

ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ТРАНСПОРТНАТА ДЕЙНОСТ

Същност, цели и задачи на икономическия анализ.
Принципи и методи на икономическия анализ в транспорта. Видове анализ.
Финансово-икономически анализ на дейността на транспортните предприятия.

ТЕМА № 18

КАЧЕСТВО НА ТРАНСПОРТНИТЕ УСЛУГИ И НАСОКИ ЗА НЕГОВОТО ПОВИШАВАНЕ

Същност и значение на качеството на транспортните услуги.
Показатели и стандарти за оценка на качеството на транспортните услуги.
Насоки за повишаване на качеството.
Качество на транспортните услуги и конкуренция в транспорта.
Система за управление на качеството.

ТЕМА № 19

МАРКЕТИНГ В ТРАНСПОРТА

Маркетинг на услугите и маркетинг в транспорта.
Особености на услугите в сферата на транспорта.
Маркетингови стратегии в транспорта.
Насоки за усъвършенстване на маркетинговата дейност на транспортните фирми.

ТЕМА № 20
ТРАНСПОРТНИ ЗАСТРАХОВКИ

Същност и видове транспортни застраховки.
Задължителни транспортни застраховки – Гражданска отговорност и застраховка „Злополука на пътниците в средствата за обществен превоз“.
Технология на карго застраховането.
Особености на каско застраховките.
Застраховка отговорност на превозвача.
Застраховка отговорност на спедитора.

ВТОРИ МОДУЛ

ТЕМИ ЗА НАУЧНО ЕСЕ

1. УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТРАНСПОРТА – ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ И ПОДХОДИ ЗА РЕШАВАНЕ.
2. СТРАТЕГИИ ЗА МОБИЛНОСТ И ОБЩЕСТВЕН ТРАНСПОРТ – СЪВРЕМЕННИ ПРОБЛЕМИ И ПРОЕКЦИИ.
3. ЕВРОПЕЙСКАТА ЗЕЛЕНА СДЕЛКА И ТРАНСПОРТА – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ.
4. ИНТЕРМОДАЛНИ РЕШЕНИЯ В ТОВАРНИЯ И ПЪТНИЧЕСКИЯ ТРАНСПОРТ – СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ
5. ТРАНСПОРТНА СВЪРЗАНОСТ – ИНФРАСТРУКТУРНИ РЕШЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ.
6. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНТЕЛИГЕНТНИ ТРАНСПОРТНИ СИСТЕМИ ЗА РЕШАВАНЕ НА ТРАНСПОРТНИ ПРОБЛЕМИ
7. ТРАНСПОРТ ПО ВРЕМЕ НА КРИЗИ – ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМИ. КЛЮЧОВИ ПОДХОДИ ЗА СПРАВЯНЕ С КРИЗИТЕ.
8. ДИГИТАЛИЗАЦИЯ НА ТРАНСПОРТНИЯ БИЗНЕС – КЛЮЧОВИ МОМЕНТИ И РЕШЕНИЯ.

Втора част
ИЗИСКВАНИЯ КЪМ РАБОТАТА ПО ДВАТА МОДУЛА

Първи модул: Развиване на писмената тема от изпитната програма.

Първият модул на писмения конкурсен изпит за прием на докторанти в катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ ще бъде проведен под формата на развиване на писмена тема. Ще бъде изтеглена една от горепосочените теми от

изпитната програма. Кандидат – докторантите ще бъдат оценявани за включването на всички съставни елементи на темата. Продължителността на този модул е два астрономически часа. Развитата писмена тема от изпитната програма се проверява от членовете на изпитната комисия от хабилитирания състав на катедрата.

Изисквания към изложението в темата:

-увод;

- основна теза и хипотези;

-аргументация;

-изводи.

Втори модул: Написване на научно есе

Вторият модул на писмения конкурсен изпит за прием на докторанти в катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ ще бъде проведен във форма на написване на научно есе. Научното есе е академичен текст с обоснована и аргументирана защита на теза по значим научен проблем. Ще бъде изтеглена една от посочените теми. Продължителността на работата по този модул е два астрономически часа. Написаното научно есе се проверява от членовете на изпитната комисия.

Писменият конкурсен изпит по специалността „Икономика и управление“ (Транспорт) продължава четири астрономически часа общо за двата модула.

Устният конкурсен изпит по специалността „Икономика и управление“ (Транспорт) се провежда като допълнение и за уточнение на вече написаното.

Двете части на изпита писмен и устен са с отделни оценки.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Арнаудов, Б. „Тенденции в развитието на човешките ресурси в транспорта“ София : Издателски комплекс-УНСС, 2013 г., ISBN: 978-954-644-448-6.
2. Арнаудов, Б. „Транспортни и митнически документи при товарните превози“, Авангард Прима, София, 2020 г., ISBN 978-619-239-418-9.
3. Бакалова, В. „Организация на транспортната дейност в отраслите на икономиката“, ИК на УНСС, София, 2009 г., ISBN 978-954-644-010-5.
4. Бакалова, В., Николова, Хр. „Икономика на транспорта“, УИ „Стопанство“, София, 2010 г. ISBN 978-954-644-136-2.
5. Бакалова, В., Минков, Т. „Прогнозиране и планиране на транспортната дейност“, Издателски комплекс-УНСС, София, 2011 г. ISBN: 978-954-644-262-8.
6. Бакалова, В., Минков, Т. „Икономически анализ на транспортното предприятие“, Издателски комплекс-УНСС, София, 2012 г. ISBN: 978-954-644-306-9.
7. Бакалова, В. „Финансов анализ на транспортната фирма“, Издателски комплекс-УНСС, С., 2012 г. ISBN 978-954-644-365-6.
8. Василев, Евг., Арнаудов, Б. „Проектиране развитието на транспорта“, Издателски комплекс - УНСС“, София, 2012 г. ISBN: 978-954-644-298-7.
9. Гътовски, И. „Транспортната инфраструктура в България - състояние, предизвикателства и перспективи“, ИК на УНСС, София, 2024 г. 978-619-232-818-4.
10. Димитров, Г. „Влияние на пандемията Covid-19 върху развитието на сухопътния транспорт в Европа”, ИК на УНСС, София, 2023 г. ISBN 978-619-232-741-5.

11. Зиновиев, В. „Повишаване ролята на България за развитието на транспортната енергийна инфраструктура на Западните Балкани“, ИК на УНСС, София, 2020 г., 978-619-7128-13-0.
12. Йорданов, Д. „Предприемачески потенциал – подходи и методи за самооценка“ изд. БМГК Комерс ЕООД - София, 2020 г., ISBN 978-619-91347-7-1.
13. Йорданов, Д. „Финансово управление на транспортната фирма“, изд. БМГК Комерс ЕООД – София, 2020 г. ISBN: 978-619-91347-4-0, ISBN (online) 978-619-91347-5-7.
14. Йорданов, Д. „Финансови последствия на пандемията от COVID-19 върху транспортния сектор и мерки за възстановяване“, София, ИК на УНСС, 2023 г., ISBN 978-619-92104-6-8
15. Минков, Т., Анализ и оценка на пътническата превозна дейност на железопътния транспорт в България, Авангард Прима, София, 2019 г., ISBN 978-619-239-182-9.
16. Мутафчиева, В., Първанов, Хр., Цветкова, Св., Николова, Хр., Арнаудов, Б., Минков, Т., Гътовски, Ил., Йорданов, Д., „Транспорт и застраховане“, Издателски комплекс - УНСС“, София, 2016 г. ISBN 978-954-644-883-5.
17. Николова, Хр. „Организация на транспортната дейност и търговска експлоатация в транспорта“, УИ „Стопанство”, София, 2010 г. ISBN 978-954-644-141-6
18. Николова, Хр. „Транспортният пазар в България – състояние и перспективи за развитие“, УИ „Стопанство”, София, 2010 г. ISBN 978-954-644-141-6
19. Николова, Хр. „Международен транспорт и спедиция“. УИ „Стопанство”, София, 2011 г. ISBN 978-954-644-240-6
20. Николова, Хр. „Устойчиво развитие на транспорта в България: анализ и оценка на ключови показатели“. Издателски комплекс на УНСС, София, 2013 г. ISBN 978-954-644-460-8
21. Николова, Хр. и Клисурова, М. „Интелигентни транспортни системи в градска среда“, ИК на УНСС, София, 2016 г. ISBN 978-954-644-813-2
22. Николова, Хр. и колектив. „Оценка на енергийната ефективност на транспорта в България в контекста на политиката за устойчиво развитие“. Издателски комплекс на УНСС. София, 2016 г. ISBN 978-954-644-860-6
23. Николова, Хр. „Интелигентни транспортни системи – политика и практика за внедряване“, ИК на УНСС, София , 2017 г. ISBN 978-954-644-987-0
24. Николова, Хр. „Въздушният транспорт в България – анализ и оценка на развитието“. Издателски комплекс на УНСС, София, 2017 г. ISBN 978-954-644-944-3
25. Николова, Хр. „Транспорт и спедиция“, УНСС, София, 2018 г. (електронен учебник) ISBN 978-619-232-051-5 http://blogs.unwe.bg/hnikolova/files/2018/08/%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%A2%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82-%D0%B8-%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%8F.pdf
26. Nikolova, C. “Freight exchange platforms in Bulgaria and applicable business models”. Publishing house of UNWE, Sofia, 2021. ISBN 978-619-232-472-8
27. Николова, Хр., Минков, Т., Димитров, Г., Гъркова, В., Цоневска, Д., Господинов, И. „Детерминанти на търсенето на товарните превози“. Издателски комплекс на УНСС, София, 2022 г. ISBN 978-619-232-656-2
28. Николова, Хр., Арнаудов, Б., Димитров, Г. (редакционна колегия). „Тенденции и стратегии за възстановяване на икономическата и обществената система след

пандемията от Covid-19”, Сборник с доклади, ИК на УНСС, София, 2023 г. 978-619-232-750-7.

29. Транспортна свързаност 2020: сборник с доклади от юбилейна научна конференция по случай 70 години от създаването на катедра и специалност "Икономика на транспорта", София, 29 октомври 2020 г., ISBN 978-619-232-451-3

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА: /п/
(проф. д-р Христина Николова)